

Mielőtt lemegy a nap – Örökség

Regényrészlet

2015 Szabadka

A Pelivánban, a hátulsó asztalnál ülve döbbenten hallgatja az öreg Palit, aki most arról a dologról beszél neki, és az apja utolsó üzenetéről, ami egész eddigi életét és jövőjét megváltoztatja. A férfi a rossz hallása miatt mindezt olyan hangosan teszi, hogy a szomszédos asztaloknál ülő vendégek is tisztán hallják, de őt nem zavarja. Most arra gondol, hogy Mijónak ezt rég el kellett volna mondania. Csak-hogy az már nem lehetséges.

Az öreg határozottan állítja, az apja meg akarta tenni, de nehéz helyzetben volt, és végül gondoskodott róla, hogy ha valami történne vele, akkor a fia tudomást szerezzen erről a dologról.

Ahogy hallja a férfi dohánytól érces hangját, a szó ott kopog a fejében. Olyan ez, ami önmagában hordozza jelentését. Mert a *dologgal* mindig tenni kellene valamit. Ellenkező esetben az lép, és utána az ember végül kénytelen lesz megmozdulni. És most ez a helyzet állt elő. Az apja nem tette, és úgy néz ki, rajta a sor, csak még bizonytalan abban, hogy ennek az egésznek lenne bármi értelme.

Attól tart, túl késő, hogy megismerje a fiútestvérét, akit nagyon akart régen, akinek a hiányával egy ideje megbékült, és hogy mégis létezik, most tudta meg.

A számlát ő fizeti, de az öreg a zakója belső zsebéből elővesz egy tollat, és egyéb híján a cetli hátuljára felírja a nevet. Felé csúsztatja, egészen a kávé csészéje mellé, óvatosan, mintha titok lenne. Ha jobban belegondol, az is, megfejtendő titok. Ahogy nézi a cetlit, a gyomra megbizsereg. Érte nyúl, és akkor amaz a kézfejére teszi a sajátját. A mozdulat, amivel gyengén megszorítja, atyai gondoskodásra emlékezteti. Közben az öreg előrehajol az asztalnál és azt mondja, Marko, apád azt akarta, hogy menj el Szarajevóba.

Magában azt gondolja, az apja utolsó akaratára nemet mondani nem a világ legnemesebb dolga, még akkor sem, ha ezzel nagy teher nehezül rá. Mégis, nincs felkészülve, hogy ő idegenül és váratlanul bekopogjon egy másik idegen ajtaján,

hogy magyarázkodjon neki, hogy kiszolgáltatassa magát egy kellemetlen helyzetnek és elutasításnak. Apját ismerve, még az sem világos számára, hogy ez a korábban valószerűtlennek tűnő dolog, hogyan is történhetett meg. Bár abban a pillanatban még fel sem fogja, hogy ez már nem Mijóról, hanem a saját életéről szól.

Megfogja a cetlit, és a nadrágzsebébe dugja.

Az idős férfit követi, és miután kilép a cukrászda ajtaján, szembe fordul vele. Ahogy kezét fognak, Marko az arcára kiülő mosollyal leplezi valódi érzéseit. Bár maradt volna tovább, úgy gondolja, épp elég, túl sok is, amit eddig megtudott. Ez össze is zavarta. Száz kérdése lenne még, de indulnia kell. Egy órája van, hogy a határra érjen este hétig, mielőtt Röszkénél, a régi átkelőnél leeresztik a sorompót. Ha elkésne, mehet vissza, Szabadkán keresztül Kelebia felé.

Amaz úgy köszön el, hogy megy, mert meleg vacsorával várja az asszony, és a szürkületben megindul haza, a Városháza oldalán a könyvtár irányába, amelynek homlokzatán a turulmadár és a két Atlasz görnyedve tartják hátukon az emeleti tükörterem erkélyét.

Ő még nézi egy ideig a hajlott hátú, komótos léptekkel távolodó férfit, ahogy botját csak biztonságképpen tartja maga mellett, dacolva erejét veszített testével, eképp bizonyítva a külvilágnak, hogy még tartja magát.

Csak két hónapja ismerte meg személyesen. A temetésen lépett oda hozzá. Én vagyok Pali, és Mijo már Szarajevóban is a legjobb barátom volt, mondta, ahogy fémkeretes, fényre sötétedő szemüvegét feljebb tolta az orrán. És ő eddig, amíg nem hívta a Pelivánba, hogy egy fontos dolog miatt találkozzanak, semmi többet nem tudott sem róla, sem arról, hogy az apjával a múltban milyen szoros kapcsolatban voltak. De most már megértette, hogy azok ketten, fiatalon a hajlékukat, a kenyérüket, a gondolataikat, a titkaikat, mindenüket megosztották egymással. Kivéve a nőket, tette hozzá, és ebből azt a következtetést vonja le, hogy valószínűleg mindkettejük életében voltak olyan nők, akik erőteljesebb nyomott hagytak maguk mögött, mint a többi.

És most, ahogy elnézi az öreget, hiába tartja jól magát, annak kora, a görnyedt háta, a süket füle, a bot, a kézfejen a hártyavékony bőr a barnás foltokkal, és az alattuk átütő mélybíbor véraláfutások az idő gyors múlására emlékeztetik. Hirtelen úgy érzi, az ő idejéből túl sok szaladt el, ami egészen másként is eltelhetett volna. És ez a múlt feszíti szét. Olyan érzések támadnak föl benne, amikkel most nem tud mit kezdeni. Dühös és haragszik, mert elvettek tőle valamit, és negyven év után most csak úgy odavetik elé. És már nem kérdezhet, de a válaszokat magának kell megtalálnia.

Az apja, aki már csak az emlékezetében él, ki volt ő egyáltalán? Egyre világosabb, hogy egészen másvalaki, mint akit életében ismert.

Kár, hogy Palinak sincs sok hátra, gondolja. Aztán kezét zsebre teszi, megfordul, és tétova léptekkel megindul a kis korzón a kétoldalt fölé hajoló fák kopasz ágai alatt a Hausbrandt café irányába.

Apám, ezt jól megcsináltad, csúsznak ki szájából a szavak félhangosan, ahogy összeszorítja fogát. Aztán amikor felemeli a fejét, addigra egészen közel ér hozzá az a szembe jövő idősebb férfi és vele a kerekesszékekben ülő nő – ő nem is déli szerb, hanem afrikai lehet. Azt veszi észre, olyan értetlenül néznek rá, ahogyan ő rájuk. Akkor fogja fel, hogy amit mondott, hallották. De nem érdekli.

Továbbmegy, és a ferences templom előtt megcsóválja a fejét, mint aki nem tudja felfogni, mi történt, mint aki nem tudja eldönteni, hogy egy órával azelőtt az csak egy vicc volt, vagy apja az öreg barátja testében ily módon tért vissza hozzá egy rövid időre az örökkévalóságból.

Különös. Előjön egy éles emlék. Az apjával biliárdozik a Royal kávézóban a Népszínház épülete mögött, a Korzóról nyíló kis utcában.

Az egyik asztalnál a helyi profik játszanak. Látásból ismeri őket. Pestelek Daga, a vámos Zoran, Fercsike, és a színház zenészei, Deki, Djokica. Ezek versenyre készülnek, és nagy a tét, de nem akkora, mint *A pénz színe* filmben, amikor Paul Newman arra tanítja a fiatalabb Tom Cruise-t, hogyan lehet a biliárdozással pénzt keresni. Emlékszik, miután 1986-ban a mozikban bemutatták a filmet, a következő év végétől Szabadka jó néhány szórakozóhelyén sorra megjelentek a biliárdasztalok, és itt, ebben a pincében meghúzódó kávézóban is.

Sörös korsók csörrennek, és az asztal fölé benyúló rojtos lámpabúrából jövő fény átvilágít a cigarettafüstön, ami ott kavargó a levegőben. A hangszórókból egy szomorú Bijelo Dugme dal szól. A templomi orgonazenére emlékeztető dallam után a rekedt hangú rockénekes fájdalmasan énekl:

*„Azt álmodtam éjjel, hogy te nem vagy,
ébredtem a hótakarón és a csendben
egész éjszakán át
egy másik nő ismétli halkán a nevem.
Rossz álom.”*

Tizenhét éves akkor. A haverjai egy másik asztalnál a vele egykorúakkal játszanak. Ő vele, aki olyan idős, akár a nagyapja is lehetne. Szemüveget hord, és őszülő haja a homlokánál és a feje tetején is kopaszodik. Ami azt illeti, negyvenen túl az olvasáshoz ő maga is viselhetne szemüveget, hogy ne kelljen hunyorognia.

Mijo minden körben, attól függően, hogy melyikük biliárdgolyója gurul be a lyukba, ujjait ökölbe szorítva kezét erőteljesen felfele lendíti, és hol gyermeki örömmel, hol apai bátorítással kiált fel: „jee!” vagy „bravó, fiam!” Ő ilyenkor

észrevétlen akar maradni. A dákót a padlóra állítja, és a végét a krétával dörzsöli, amíg nem folytatják a játékot.

És akkor ott a többiek előtt szégyelli őt. Most azt gondolja, milyen ostoba volt. Pedig szerette. Amíg élt, anyjánál is szorosabb kapcsolat fűzte hozzá, talán pont a feléje irányuló, szülői gondoskodáson túli együttlétek miatt. De most minden, amit tudott róla, minden kép, hang, érzés és emlék, ami előtte volt, ami összefonta őket, úgy érzi, egyre inkább pusztán idegenség.

Ahogy a mellette levő üzlet kirakati üvegében meglátja magát, akkor szembesül azzal, hogy a korral szélesedő koponya, arcának vonásai, az orra és a szája közötti mélyülő árok, a szemöldökéből kinövő néhány hosszabb szőrszál, amit mindig visszavág vagy kitép, a megjelent első ősz szálak a fején és a borosták között, napról napra egyre jobban emlékeztetik rá. De az apának a gyerek felé irányuló gondoskodása és ragaszkodása is, ahogy ezúttal ő keresi az alkalmat, hogy Oliverrel biciklire üljenek, és elmenjenek Röszkén át a Nagyszék-sóstói bivalyrezervátumig és vissza, vagy az ország legalacsonyabb pontjáig, Gyálarétig. Nagy dolog ez, mert egy ilyen „bedrótozott” generációjú gyerek, ahogy nő, egyre ritkábban vehető rá ilyesfajta közös élményre, ha veheti úgy, hogy az a másiknak is ugyanezt jelenti.

A templom sarkánál befordul balra, a Nyitott Egyetem épülete mögötti parkolórész felé. A januári szél karmolássza az arcát. Felhajtja kabátgallérját. Az utcai lámpa fénye mellett, a kockaépület oldalfalán, ahol elhalad, a „GROBARI” graffiti feketéje a többenél is erősebben világít. Ahogy azt nézi, a járda gödrébe lép, és a lába a bokájánál megbicsaklik.

Pičku mater... bár nem szokott, most szitkozódik, mormogva, és ahogy az épület sarkánál jobbra fordul, át a parkoló túlsó oldalára, a kocsisorokat nézi. Hirtelen nem is emlékszik, melyikben hagyta a sajátját.

Egy csapat varjú közeledik. A levegőben nagy hanggal jelzik, hogy átrepülnek a városon, hogy beüljenek éjszakai pihenőhelyükre, a magasabb fákra. Felnéz az égre. Itt sem bír esni a hó, gondolja, pedig Szabadka fölött ott kúsznak a szürke felhők, ránehezedve a városra.

Amikor rátalál a kocsijára, még mielőtt beül, a vezetőülésről a nejlonszatyrot az üdítővel és néhány hazai élelmiszerrel, amit délután a MAXI szupermarketben vásárolt, a mellette lévő ülésre teszi. Aztán beindítja a motort. Maga elé néz, nem lát a szélvédőn túlra. Még csak pár perc telt el, hogy elkészönt Palitól, de már a filmet pörgeti vissza az emlékezetében. Annál a résznél, amikor a cukrászdában a döbbenettől hátradől a széken, ott feljebb kapcsolja a fűtést meg a ventillátort, és elindul.

A kijáratnál a bódében ülő parkolóőr két órára hetven dinárt kér. Kifizeti. A sorompó felnyílik, és a kocsival kikanyarodik a Vasa Stajić utcára, majd a Djuro Djakovićon elhalad a régi Jadran mozi épülete előtt, alig várja, hogy kiérjen a Szegedi útra, hogy ne a zsúfolt városi forgalomra kelljen ügyelnie. Bár ott meg az a

kérdés, az út szélén kint vannak-e a rendőrök, akik radaroznak. Mert ezek a nem hazai rendszámokra még jobban odafigyelnek. Tudják, a külföldiek nem állnak le vitázni velük, mert ha akarnak, valamilyen indokot úgyis találnak a büntetésre. Általában egyikük a traffipax mögött leselkedik, a kollégája pedig annak a jelzésére ugrik ki az oldalutcából vagy egy jármű takarásából.

Azonban, ha egy nyelvet beszél velük – és ha magyarok azért, ha szerbek, azért –, akkor van esély, hogy mindössze a forgalmiba csúsztatott tíz euróssal elrendezték. Máskülönben elvennék a passzusát, a dokumentjeit – így mondaná, miként a vajdasági magyarok is –, és másnap reggel mehetne a bíróságra vallomást tenni. De úgy tűnik, most nincsenek kint, mert a helyiek is felgyorsítanak a Szabadka végét és Palics kezdetét jelző tábla után, és ő felveszi velük a ritmust.

A városból kiérve, ahogy felhajt az M5-ös útra, ízlelgeti ezt a szót. Báty. Valaki ez, akihez köze van. Bár más az anyjuk, az apai vér közös bennük. Milyen jó lett volna, ha kezdettől mellette van.

Emlékszik, még gyerekkorában, Sándorban, Szabadka kertvárosi részén, ahol laktak, a legszélső utcán, amelynek a másik oldalán búzával bevetett szántóföldek terültek el, nyolcéves volt, és az aszfaltozott úton a vadonatúj Pony biciklijét tekerte. A szomszédságból a lányok, Vanja és Tanja akkor már felső tagozatra jártak, és mivel a bátyja még náluk is idősebb volt, Marko gyanútlanágát kihasználva biztosan nem kenték volna körbe csípős paprikával a száját, és talán inkább a szobából a függöny és a fal közti résen át lesték volna Mihaelt, ahogy elhalad az utcán, és éjjel a paplan alatt romantikus ábrándokat szövögettek volna róla. És később, a középiskolai években, tanítás után, amikor a belvárosban a barátaival a Saloon kávézóban verődtek össze és biliárdoztak, akkor is milyen jó lett volna, ha vele van. Soha nem lökdösték és ütötték volna hátba az idősebbek. És amikor a nőügyein nem tudott túl lenni, könnyebben elfogadta volna a tanácsot tőle, mint az apjától, ha egy vállveregetés mellett azt mondja, rá se ránts, majd jön egy másik. És hátát büszkén kifeszítve sétált volna mellette a korzón. Legalábbis ezt érezte, ha arra gondolt, mennyire jó lehetett utcabeli barátjának, Nikolának, aki ugyanezt tette a saját bátyja mellett, aki akkoriban bokszoló volt a Spartakban. És ott lettek volna egymás esküvőjén. És más lett volna 1992-ben, a háború kezdetén, ha vele osztja meg, amikor meghozza a döntést, megy vagy marad.

Az autóúton megelőz egy szabadkai rendszámú régi Fiatot, ami az erőlködéstől fekete füstöt pöfög ki a hátulján, és kihúzódik a szélső sávba. Most kap észbe, hogy ebben, a múltba vissza szövögetett álomban, mohón, annyira közelinek képzelte el a bátyját, mintha nem is lett volna köztük soha távolság. Lehúti magát, hogy mindez lehetetlen is lett volna. Kivéve, ha mégis találkoznak havonta. Vagy legalább ünnepeken, vagy leveleznek, ahogy abban az időben olyan természetes volt azok között, akiket legalább ötven kilométer távolság választott el egymástól. Nem is foghatja fel, mi lehetett az akadály.

És 1992-ben elment. Előtte számbavette, hogy az egyetemet is be kellene fejezni, de nem Szabadkán, mert ott már nem tudta volna. És nem volt szerelem sem, ami ott tartja. A városban mindenki folyamatosan arról beszélt, hogy *nagy szarás lesz*. Többen komolyan tervezték, hogy kimennek Németországba vagy Magyarországra. Sokan még távolabbra, Amerikába, Kanadába. Csak innen el. Aki nem erről beszélt, az hallgatott. Ha marad, megtörténhetett volna vele is, ami a barátaival.

Nikolát még márciusban elkísérte Kovinjba a katonai eskütételére. Aztán annyit hallott róla, hogy kéthetes gépkocsivezetői kiképzést követően az egységüket átvезényelték Szarajevóba. Kaszárnnyiürítés. Hiába kérdezte a szüleit, két hónapig ők sem tudtak róla semmit. Aztán egyszer csak érkezett levél. És Nikola is hamar visszatért. Ő akkor már a határ túloldalán volt a rokonoknál.

Egy másik barátja, akivel az általános és középiskolában is padtársak voltak, Tihomir, nem jött vissza. Őt úgy hozták haza, lezárt fémkoporsóban Vukovárról. Azt nem közölték a családjával, hogyan halt meg. Tiszta lelke volt. Azt beszélték, hogy a mamája, Ibolya néni folyton azt ismételgette a házuk kapujában, a boltban, az utcán, ha valakivel találkozott, hogy a fia biztos megtagadta a parancsot, hogy a horvátokra lőjön. Ezért történhetett.

A kilencvenes évekről nem szeret beszélni senki. Mert mit mondhat a halálról az, aki a közelében sem volt, és mit mondhat az, aki az úton csak át akar szaladni, és akinek a mellette lévő másik ember vére fröccsen az arcába, szinte süt. Mert a sznájperista – ahogy arrafelé az angolból átvették a szót – a homokzsákokkal kibélelt leshelyén meghúzódva egész nap a megfelelő pillanatra vár, hogy eltalálja, legyen az egy munkába igyekvő rendőr, nő vagy egy labdázó gyerek. Attól függően, hogy a „politika” szerint aznap mi a hadászatiilag értékes cél.

Most nem akarja ezt a képet a gondolataiban. Mást akar látni.

Ezek szerint, akire vágyott, mégis csak létezik? Báty. Ahogy ismételgeti, egyre kevésbé idegen számára a szó. De még csak egy szó, és nincs mögötte számára is látható hús és vér. Csak egy név, ami a zsebében megcsörrenő kávéházi számlára van felírva. És egy érzés, hogy megmozdult valami a zsigereiben.

Egyik része nem engedi meg magának, hogy ezt elképzelje, mert a másik legyűri azzal, hogy és akkor most mi van? Túl rég. Túl messze. Ő itt él, amaz meg Szarajevóban.

A távolság ötszáz kilométer. Annyi, mint Debrecenből elutazni Zalaegerszegre. Ha reggel elindul, délutánra meg is érkezik.

Ahogy egyenes útszakaszon vezet, lehajtja a kesztyűtartót, csak hogy lássa, ott vannak-e a papírai. Három okmánya van a határátlépéshez. A bordó, aranyasos szerb. A kék, ezüst sakktáblás horvát. És az előbbi mellé minden alkalommal bemutatandó, személyi azonosításra alkalmas, két fólia közé sütött, közönséges papírra nyomtatott, állandó magyarországi tartózkodási engedély. Nóra, ha ilyen-

kor mellette van, mindig megjegyzi, hogy ez olyan komolytalannak néz ki. És tényleg, se vízjel, se chip, se dombornyomás. Csak egy lila okmányirodai pecsét.

A horgosi oldalon a bordót nyújtja át a rendőrnek. A szerbek a sajátjukba nem pecsételnek, és ez jó, mert akkor később telik be. Ritkábban kell a budapesti konzulátusra utaznia, hogy újat kérelmezzen. A két ellenőrző pont között a szerbet vissza is teszi a kesztyűtartóba, és a magyaroknak a horvátot adja át. Abba meg ők nem ütnek pecsétet, csak ritkán. Ahogy kedvük tartja.

Egyszer, amikor hazautaztak Szabadkára, a határátlépés után azt kérdezte tőle a fia: apa, te igaziból hova tartozol? Az okmányok szerint Jugoszláviához, ahol született és huszonkét évig élt. Ami már nem is létezik. De a horvátokhoz is, ahová a bunyevác nemzetisége húzza, és a magyarokhoz is, ahol a kenyeret keresi, és összes eddigi életéből már egy évvel többet töltött itt, mint odahaza.

Mihaelről alig tud valamit. Ha jól számolta, hatvanéves. De vajon ki lett őbelőle?

Túlélte-e Szarajevóban az etnikai tisztogatást, akinek az anyja horvát és katolikus, az apja, aki a nevére vette, vajdaságból származott szerb és pravoszláv?

Akkor, az ötvenes években, amikor a szülei megismerték egymást, ebben a páratlan, addig jól működő multikulturális városban, ahol négy vallás, a keleti és a nyugati kultúra is találkozik, ezt sem a barátaik, szomszédaik, a pénztáros a boltban, a tisztviselő a hivatalban, senki nem kérdezte tőlük. Ők sem egymástól. De 1992-ben, már az ostrom alatt célba vehették őt a hegyről a szerb, és a városból a muzulmán mesterlövészek is.

Lehet, hogy már nem is él. Vagy ha igen, egészséges-e, vagy belerokkant fizikailag? Egy aknavető lövedék eltalálta, és elveszítette valamelyik végtagját, és mankóval jár vagy idegroncs, mert nem tudott lejönni a heroinról a háború végén?

Akárhogy is lenne, ő is az apja vére. És ő az elhallgatott elsőszülött.

A bátyám. Barátkozik a szóval, ahogy az M5-ös úton halad, és azt veszi észre, felgyorsul a szívdobogása.

Van egy másik feladat is, ami előre furakszik. A gyerek. Hirtelen megromlottak a jegyei az iskolában. Még mielőtt a Pelivánba ment, telefonon beszélt vele. Tizenkét éves. Kamaszodik. És egyre nehezebb vele. Gyakran szembeszáll, követelőzik, és ha nem kapja meg, amit akar, durcás és szemtelen. Az volt az első kérdése, hoz-e neki Cocktát és sajtos kiflit az Európa pékségből. Aztán amikor megkérdezte, milyen lett a fizika- és a matematikadolgozat, alig tudta kiszedni belőle. Végül kibökte, hogy nem sikerült egyik sem. És amikor számonkérte, a gyerek dühösen azt felelte, hagyjál békén, és letette a telefont.

Néha az az érzése, hogy Nóra ellene neveli. Mint például legutóbb is, amikor a rossz jegyekről volt szó, ugyanazt fújta, mint Oliver, hogy a tanár túl nehéz kérdéseket állított össze, meg hogy a dolgozat senkinek sem sikerült.

A gondolataiba mélyedve majdnem túlmegy az elágazáson, ami a régi röszei határátkelőhöz vezet. Besötétül, mire odaér. Amikor az előtte lévő két kocsi el-

megy, lassan előregurul, és kiszáll, hogy a másik ablak felől a szerb határőr kezébe adja az útlevelet. A bordót.

– *Ćao!* – szól hozzá az egyenruhás a kis ablaknyílás mögül, és még azt is megkérdezi, hogy van. Ez a vállas szerb akárhányszor ül itt, kedves, pedig nem ismerik személyesen egymást.

– Csak ne legyen rosszabb... Te?

– Hosszú volt... Mennék már – mondja amaz, és visszaadja az okmányt, aztán nyújtózkodik és nagyra nyúlik a szája. A széke megreccsen alatta.

– Jó pihenést, Jovanoviću!

– Minden jót! – feleli a rendőr, akinek a felső zsebén a neve olvasható, és bólint, hogy mehet.

Előregurul. A magyar bódé előtt le kell állítani a járművet. És amikor kiszáll, gondolatába újra az apja villan be. A Pelivánból.

– Nyissa fel a csomagtartót! Merre járt? – kopogtatja a magyar rendőr kifejezés-telen arccal az autó hátulját, de most nem ez a máskor olyan idegesítő kopogtatás zökkenti ki. Ahogy odafordul az egyenruhás felé, legszívesebben odavetné neki, hogy mi köze hozzá. És egyébként is, ha nem az autó kopogtatásán, akkor ezeken a kérdéseken húzza fel magát. Túlságosan kíváncsiak, de megérti, hogy nyilván ez a dolguk. Most azonban különösen nehezebb esik, hogy udvarias legyen.

– Otthon – feleli. Amaz csak hümmög, és mint egy gép, már dobja a következő kérdést, és erre úgy gondolja, válaszolhat bármit, úgysem fogja firtatni.

– Hova megy?

Az a legnagyobb baja, hogy azt igazán maga sem tudja. És a francba! Alig tudja visszafogni magát. Most legszívesebben azt kiáltaná a levegőbe, hogyan tehetné, hogy megfosztotta attól, amire olyan nagyon vágyott! De már késő. Mert az apja két hónapja halott.

– Haza – és azt csak mormogva teszi hozzá, hogy Szegedre. Aztán kicsit a szokottnál nagyobb lendülettel csukja le az ajtót, ami nagyot csattan.